ઉરદુ જબાન ઓર ગુજરાતી હરફોમાં.

નાજની પઠાનનો

કીસ્સો.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે.

બુકસેલર.

ત્રણ દરવાજા—અમદાવાદ.

આવૃતિ ૩ ત્રીજી. પ્રત ૩૦૦૦.

અમદાવાદ.

રાજનગર ટાઇપ ફાઉન્ડરી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ.

સંવત ૧૯૬૧. સને ૧૯૦૫.

નાજની પઠાનનો કીસ્સો.

સના હમ રબકુ હે દાઇમ મુદામ: કિયા જીસને પેંદા સુખી ખાસો આમ
વો સહારો ગફારો એ.ત તઆલ; વો રજાકો ખાલીક વો જુલ જલાલ.
ખલકમેં ઉજાલા મોહોમદ રસુલ; હુવા દિન જીસકા બકાપર કબુલ.
ખલીફે મોહોમદકે હે ચાર ચાર; અબુબકર સીદીક હે ચાર ચાર;
રૂથમ યાર ઉનકે હે અદલ ઉગર, અદલકે ઉપર જીસને બાંધી કમર.
સુરમ યાર ઉસમાન હેંગે ગની; સુજાયતે સાહેબ હે ચારૂમ અલી.
હસન ઓર હુસેન હેં નગીને રતન; બીબી ફાતીમાકે વો હે જાનો તન
ઉનેને આલો અસબાબ ઉપર તમામ; નુગુલ રનપે રેહેમત હોવજ્યા મુદામ.
ઉનકા સતક ખાના હમીદ ફકીર; દુઆમે કિસીકે વો હે દુરંગીર.
સતા બાદ ગોલુ મેં દીગર બયાન; બનાઉં ચંદ શેહેરમેં હીંદા બયાન
હકીકતકું જાહેર કરૂં મેં અયાન, હીજાગે મિનતજીકા ગ્રોલુ બયાન
સુનાઉં મેં એક શાહેર સુરત બંદર; જો બસ્તા તાપીકે કીનારે ઉપર.
કનારેપર શેહેર બસ્તા હે ખુબ; અજબ બહાંકે લાગુ હેંગા સો રૂપ.
દો રસ્તે હવેલીયુકા હયેગી કરતાર; અજબ શાહેર બસ્તાહે જ્યું ગુલબહાર.
વહાં લોક આતે હે હરહારકે; તરી ઓર ખુસકી દરીઆ પારકે
જો મક્કા મદીના હો દેકા બંદ; થી જાનેકુ આતે હે સુરત બંદર.
કે સબાવો જીહાવો થીના પટન; ઊંના છોડકર વહાં કીયા હે વતન
કે પુરબ વ પછમ વ દખન તમામ; કે દિલ્લી ઓર લાહોરકાશ્મિર તમામ
કે તે લોક તુરકી ગો રૂમા તમાન: હે દીદ સીખ લબારકે બીજબાં.
કે બહોત ખલક હે વહાં ગુજરાતકી; હૈ એસી ખલક વહાં સોરઠ જાતકી.
વતન છોડ. અપના વહાં રેહ ગયે; વો સુરત બંદરમે સો જાકર રહે.
ધીરાદર વ મહેનુકુ બી લેકે તઇ; ગયે છોડ ફિરયાદ કરતે નહી.
વતન છોડ અપના કીયા વહાં કરાર; બાઇ ઓર બેનુ સતે દીલ કિતાર.
સુનો વહાંસે ગોલું મેં દીગર બયાન; હકીકતકુ જાહેર કે મેં બયાન

બનાન એબ સુનો. તુમ સભી કાન ધર; હિંદુબહો તબશતેહે સુરત અંદર.
બડે માલદાર ઓર તુંજાર હે; કે ફિર ઓનો હામાનકે યાર હે.
હુસેન ઓરતું સો હે બે સુમાર; જરીનેકે કપડે ગલે બીચ હાર.
નાગર જાતમેં હે નિહાપદ જમાલ, હુશનકી તારાપતમેં રોશનકી લાલ.
હિંદુકી રશમ હે બવકકે ફજર; ન્હાનેકુ આતી હુયે તાપીકે ઉપર.
ઉનુમેંશે એક નાજની ખુશ શીકલ, નથીં શેહેરમેં કોઇ ઉસકી મીશલ.
જરીનુકે કપડે વો પોશાક પેપેન; લટક નાર ચલતીથી જ્યુ હુર એન.
પોશાનોકે ઉપરથી ટીલા ધરે; ઉસે દેખ ઉડતે જનાવર પડે.
ચંદનકા ઉજાલા ઉસી પાસ ગોહન; ડાલે અપને ગલેમે વોહ માલા ગોહન
દો લબુ લાલ લાલીમેં લબરેજ થે; ગોયા શાપેદોશ કરમે જથે.
કે દંદાન ઉપર થે મોતી જડે: ઉજાલા ઉસીકા જમીનપર પડે.
બાજબ શીરકે ઉપર બડે બાલ થે; સુરત ગાલ ઉસકે અજબ ખાસ થે.
ચશગ ઉશીકે થે સો આહુ મિશાલ; લતાફતમે થી ખુબ સાહેબ જમાલ.
પાઉ બીચ ઝાંઝરકી ઝમકાર થી; ગુજર ઉસકે આગે ગીરફતાર થી.
બરસ પાંજદાકી થી ઉસકી ઉદાર; જવાનો કે દીલમેં થા ઊસકા ગુજર.
નિકલ ઘરેસે જા આતી અગર; કે જ્યું ચાંદ પુનમકા આવે નજર.
સુંદર નાજની જબ નીકલતી બાહાર; ઇશકબાજ ઉસપર થે કરતે નજર.
અજબ નાજની ખુબ સાહેબ હુસેન; લટક કર ઉઠાતી વો અપના ચરન.
નિજારૂકે ખાતર જવાના નિકલ; દેખે બાહાર આકાર હો ઉસકી શીકલ
કે તે બાગ બદેલ બાંદે તમામ; નજારૂંકુ આતે વહાં, પર સુદામ.
પઠાન એક વહાં દેહેલીસે આયા વહાં; વો અજનાશ દીલીકી લાગા વહાં
સુબેદારકે વો શો ખીદમતમેં આયે; કીયા નજર શીરકાર સોગાત લીયે.
ળી નવાબને ઉસકી તાજીમકી; ઉતરનેકો જાગા સોતલીમ કી.
પઠાનને જાય ઉસીકી તસીકી લકરાર; દો માહે ઇપર ચંદ રોજ સુમાર.
વો રફતે ફરજ સેર કરતા નીકલ; કે કંઇ રોજ પીછે મિલી એક શીકલ.
તબી ખાનને દીલમે યેહ કી ફીકર; કે ન્હાનેકું જાતી હુય તાપી ઉપર.

કેશદ કરકે પીછે ઉશીકે ચલા; ઉસી નાજનીસે નદીપે મીલા.
ભી રસ્તેમે વો નાજની ખુશ શીકલ; ચલી આતી આશકકુ કરતી કતલ
વો પંજાકા ઝમઝમ બજાતી ચલી; વો આશકકે દીરકુ જલાતી ચલી.
પઠાન નાજની દેખ તાપી ઉપર, અકલ હોસ ઉસકા ઐાડા સરબસર.
પાનીપર વો કપડો ઉતારન લગી, હુશન નાજ અપના બતાને લગી.
ઉડલા છાડલા થા જો શીરપર જરીન, જુદાંકર બદનસેં રખા બરજમીન.
ભીકમખા જો અતલસકાં કસકસ થા, સીને પરસે કર દુર નીચે રખા.
શીઆસ તન ઉપરસે કીયા અબ જુદા, જમીન ઉપર દેખા જ્યુંકે ઉગા ચંદા
સીના થા ઉસીકા સો મખમલી મીશલ, ભી થા મખલ બીચ સોનેકા બાલ
દોપી સ્તાન સીને કે ગુલજાર થે, જેસે બીચ બાગુકે અનાર થે.
વો અપને બદન સોભી કપડાં ઉતર, નગે શીર અપસકો કરી એક બાર.
નદી બીચ જાકર નાહાને લગી, અપને શીરકે બાલો ભીગાને લગી.
પઠાન દેખતે તલ મલાને લગી, બીરહ બીચ દીલકું જલાને લગા.
નદીકે ઉપર ખ્યાન જાકર ખડા, નજર નાજની પર નીગાસે ધરા.
દેખા ખાન ઉસ્કુ દીવાના હુવા, અકલ હોશ ઉસ્કા રવાના હુવા.
અકલકી શમાકુ પવન જબ લગા, શમા ઉસકે હાથુમે રેહ નહી સમા.
અકલ આદમીકા સમેકે મીસલ. કરે આદમકું દશક બે અકલ.
દીવાના હુવા દેખ ઉસ્કા જમાલ, ન દેખી જગમે ઉશીકે મીશાલ.
પઠાન અપના દીલમેં કીયાથે ફીકર; કે ઇશ નાજનીસે કરૂં કુછ હુનર.
ઉસી વકત વો નાહાકર ચલી, અંદર ઉસ જવાનકે લગી અગલી.
ઉસી પાસ જાકર કીયા એ અરજ, કે એ નાજની સુન તું મરી ગરજ.
દરદ દીલકા મેરે સુનાઉં તુજે, સીના ખોલ અપના બતાઉં તુજે.
સબી દીલકી બાતાં કહું મેયે તાલ, અયે નાજની તું હે સાહેબ જમાલ.
મેરા દીલ તેરેપર હુવા હે બચર; તેરે બીન એકલા મેં જાઉ કીધર,
તુજે છોડ મુજકો તો જાના નહી, મુજે દીલ લગાના કીસીસે નહી.
તું હે કીસકી લડકી મુજે દે બતા, મેરા ઓર તેરા છ હુવા એકચા.
તું હે શાહજાદી ક્યા હે પરી; તેરી નૈન દેખે મં જાદુગરી.

ઇસકકા તું ડાલી ગલે બીચ ક્રામ; અકલ હોસ મેરા લુટાયા તમામ.
દિયાં દિલકુ મેં મેરે તુજપર ફિદા, પલક એક તુમસેના રહુંગા જુદા.
મેરા આજ તુજસે પડા કામ હૈ, તેરા દેખના મુજકો આરામ હૈ.
ગનીમત તેરા બોલના એક સુખન, તેરે બોલને પર ફીદા જાનો તન.
ફુલ્યા ને બુઝબુઝ તેરા બાગકા; દીવાના હે દીલપર તેરે દાગકા.
યે સુન નાજની ને દીયા યુ જવાબ, ગુસ્સે હોકે બોલી નગીસું સીતાબ.

જવાબ નાજની.

અરે તુરત તું જા યહાંથી પરો, મુઆ તું ધુતારા મને કયાં મલ્યો.
કે તેગ બેગખાનને જો પડશે ખબર; જાશે જીવ તારો ન રહેશે વકર.
તારો કેડો લેઇને જા તારે ઘરે; ઇહા નહી કારજ તારો સરે.
નીકલ જા ઇહાંથી મુવા તું તુરક; નહી તો નદીમાં તું થાશે ગરક.
મારો કેડો મુક તું એ મુરખ પઠાન, નદીનો તારો જશે આજ પ્રાણ.

સવાલ પઠાન.

પઠાનને કહા નાજનીકું પુકાર; તુઝે દેખકર મૈ હુવાં બેકરાર,
ગઇ જાન મેરે તેરે હાથમે; લે જાઉંગા મેં તુઝકુ મેલાતમે.
નકર બાત કસવાર અયે ગુલ બદન; ફીદા હૈગા તુઝપર મેરા જાનો તન.
તેરે પાસ ફરતા હું મેં ઇલતેમા; ન કર મેહેર અપછેસે મુઝકો નિરાશ.
સીતાબીસે બોલો તું મે એક સુખન; કે મુઝ નીબ બીસમીલકુ હોવે અમન.

જવાબ નાજની.

કહુ છું જવાદે તું ઇયાંથી પઠાન; સમજ કેમ મેલી થયો છે અજાણ.
જો તેગ બેગખાન છે સેહેરનો નવાબ; લુટવસે તને ને કરસે ખરાબ.
ગધેડે ચડાવી તને મુકસે; દાઢી મુછ તોડી મોમા થુંકસે.
જગતમાં માન તારો રેહેસે નહી; શાણો તને કોઇ કેહેસે નહી.
તું કયાંનો છે રેહેવાશી મુરખ પઠાણ; જસે જીવ તારો ને રહસે પરાણ

સવાલ પઠાન.

ગુસ્સે હોકે બોલા નાજનસે પઠાન; નહી મુજકુ તું મેં જાનતી,

તું ઉસકી હીમાયત મત મુઝે બતાવ; કે નવાબશી મુઝકો હયે જાતના.
તું બાતે જો કરતી સબી રાંકડી, દો કયા બઝ્મ તોડેગા મુજ ઠાકરી.
મુઝે જાન જાનેકી નહી હે ફીકર, યહાંસે લેજાઉગા તુજકુ પકડ.
તું સુના નાઝની મુજકું અરઝ કબુલ, બીરાદરી ઝીંદગાની સોબુલ,
ખુદા અબ રખેગા શો મેરી શરમ, તું હોજા શીતાબસે મુજપરે કરમ.
મેં આશક હુવાહું સો તેરે ઉપર, ન જાઉગા હરગીજ તુટે છોડકર.

જવાબ નાઝની.

કહા નાઝનીને અરે બે ખબર, તું ફોકીશ માથું. હું જાઇસ ઘર.
મારો કેડો પકડીને જાઇસ કયાં, તેગ બેગખાન છે જો સુજે યહાં.
એવી વાત સાંભલસે અહીનો નવાબ, તને લુટીને લેસે કરસે ખરાબ.
મારા બાપ માને જો પડશે ખબર, તુ થઇશ બુરો ઘણો બેવકર.

સવાલ પઠાન.

બલક કર પુકારા તમીયું પઠાન, સુાગા અગર બાપ તેરા બયાન;
અગી બાત કરતી તું નાઝની, હમેશા ખુદા હૈ જો સાહેબ ધની.
તેરે બાપકી હે બોહોત બદ શીકલ, આલ દેખ ઘરકુ કરૂંગા કતલ:
અરે નાઝની સુન તું મેરા સવાલ, તેરા બાપ તોડેગા બગલુકા બાલ.
નહીં ડરના તેરે બાપસે હું મેં, તેરા બાપ ન આયગા મુજ તખતસે.
ખુદાયે કયાં હિંદ સો હે ખુબ જવાલ, બરૂસા ઉસીકા મુઝે કુલ હાલ મુઝે.
તવા કુલ મેરા હે ખુદાકે ઉપર, ન જાઉગા હરગીજ તુઝે છોડકર;
મગર છોડ અબ અબ યહાંસે મિનાબ, ઇશક બીસનેરે હુવાહું ખરાબ.
જબા મત તું આશકકુ અગે બેહૂદા, જમાનેમે આશકકુ કુછ નહીં નફા.
જલાયા જો લયલીને મજનુકુ સુન. નો લેલી વ મજનું હુવે એક તન.
આખર લેકે લેલાકુ મજનુ ચલે, કે માસુક લેલાસે મજનું મિલે;
જૈસે નુર આનુને મેહદીના નવાલ, મેરે બાદ આશક લેતા અંબાલ.
મહમદ શાઆરાકુ ઓહદ ઓહલાદું, સુખામ ઔર આરામ હુએ મુગત હીમ;
[illegible] આશકકુશી કર ઉસી, બડા બીચ બાસીલ વ હોવુ હુવે;

એશી બાદ આશકને માસુકકા, પીલે હૈ વે આખર હમ આગોશહો.
જનાનેમે આશકકું હૈગા અજબ, એસા કયું મુજકો હૈ કરતી ખરાબ.
કે આ ખરિદેદીન પરહુ કરલે નજર; સખત હૈ કિયામતી તું કીજીઓ ફીકર.
કિયામત સબુકે ઉપર આયગી, જહનમમેં જગાએ તુ પાયગી.
જલેગે જહનમમેં સબ કાફરાં, મુસલમાન જહનમમેં પાવે અમાં.
ઇસી વાસતે તુજકો કહેતા હું મે, મુસલમાન હોજા તું દીલજાતસે.
હુવાહું દીવાના તેરી ચાલપર, નજર નાજની કર મેરે હાલપર.
તેરા બાગકા જો મેં બુલબુલ હુવા, અટલ હાંસ અપના રવાના હવા.
તેરે ગુલકી પોહોંચી મગજમેં હંકાર, ફસા દામ તેરેમે ઓ એકબાર.

જવાબ નાજની.

તું ઘેલો થયો છે ઓ મુરખ પઠાન, સમજ કેમ મેલી થયો છે અજાણુ
મુરખ તુ તારી કળામતને. ખુશ કેમ કહો છો હિંદુ જાતને.
હિંદુ જાતમાં છે શો મોટો ધરમ, નાગર જાતછે બધામાં ઉત્તમ,
ધરમ છે ભધામાં અમારો સરસ, મુરખા કેમ જોણો છો અમને નરસ.

સવાલ પઠાન.

કહા તબ પઠાનને પ્રસુત નાજની, કહું મેં તુજકો સુન સુન પદમની.
તુમારા ધરગ હૈ સબુમેં ખરાબ, જહાનમે તુજકુ સો હોંગા અજબ.
નાગર જાત હૈગી ઓહોત બદખરમ, કે ખેતીપે લેતી હે દામોદીરંગ.
નહી કામ એસા મુસલમાનમેં, વો કરતાહે નેકી સો હરાકામમેં.
કે દુનીયાંકી દોલત હૈ બરબાદ, કે ઉદગાકી દોલત હૈ હમેશા કુશાદ.
કુંવર હોકે તુજપર સો આપ હું મેં, તેરે પર સો માકા લગાયા હુ મેં
સજન તેલા નેનુકી લાલી દેખે, હિયા દિલમેં તેરે સો લાગુમેં કે કે.

જવાબ નાજની.

સુના નાજનીને યે દે કરકે કાન, હયા મુકી ઘેલો થયો છે પઠાન.
અર ખાન સાંભલ તું મારી અરજ, સનેપાત છે યાકે બીજો મરજ
હકીમ છે શેહેરમેં તબીબ પુછ તું, ઓસડ દેશે તેને સનેપાતનું.

સાચી વાત કહુંછું ચાલ્યો જાયરે, નહીં તો માથું તારૂ ઉડી જાયરે.
તું ગેહેલો થયો છે ખરે બે અકલ, ફરી છે આજ તારી માથાની કલ.

સવાલ પઠાન.

કહા તબ પઠાનને સોહો બેહજાબ, કિયા તેરી મોહોબતમાં મુજકો ખરાબ.
ગઇ પાસ તેરે હે મેરી અકલ, અરે નીજની દેખ તેરી શિકલ.
શિકલ દેખ તેરી મે' બુલબુલ હુવા. તેરે સાથ લાગી હે દીલકી મયા.
જોબન આવે તુજસે વો લગગીર કર, આશક હોવો રાજીસો તકદીર કર,
લીખા અજલમેં વોંહી હોવેગા, જીયાદી ન કમ ઉસમેં કુછ હોવેગા.

જવાબ નાજની.

તેરે હાથ આવવાની હું તો નથી, હું પુજુછું હનમાન મોટા જતી.
તે તો લાજ રાખે છે માહારી ઘણી, કે મહાદેવ જેવો છે મારો ધણી,
ન આવવાની હુંછું તાંરા હાથમાં, મુરખ તું ચાલ્યો જા તારી વાટમાં.
તેને માટે કહુંછું તને એક વાત, ખરાબી તું ન કર પઠાન નેકજત.
મારો સસરોજી છે સુણું કામી વાઘ, તને ગામ આખામાં કરશે ખરાબ.

સવાલ પઠાન.

તું બસકર બાંન અયે નાજની, તેરે બાપ સસરાસે ડરતાં નહીં,
તેરા બાપ સસરાન યહાંકા નબામ, નહીં ઉનમે તાકત કે બોલે જવાબ.
અજાબુસે ઉસ્કે ડરતા નહિ, બિના મોત કોઇભી મરતા નહીં.
મરૂંગા અગર જો મેં કહી રજા, વલેકીન તેરેસે ન હુંગા જુદા.
મરૂંગા તો તુજકોભી લેજાઉંગા, કે પનબારન હોકર સો જલ પાઉંગા.
ઇશક બીચ મરનાહે મુઝકો કબુલ, તો આશકકા મતલબ સો હોવે હુસુલ.
મરૂંગા જો તેરે ઇશકકે ભીતર, તો હોગા મેરા કામ સબ બુબતર.
મેં પરવાના હું તુજ શમાંકે ઉપર, શમાંકે ઉપર જાન દુંગા મગર.
તેરે પાસ મરનાહે મુઝકો સવાબ વયા તુજકુ યહાંસે લેજાઉંગા સીતાબ.

જવાબ નાજની

એરે બાન અવા

કેસર નામ ઉપરથી કેટલા જુવાન, સુરત શેહેરમાંથી ગયો છે પસાન.
કેશરને તમે આજ જવા દીયો, દયો હોય દીલમેં તો સમજીયો.
કેશરને જવા દેને રાખો ભરમ, નહી તો અમારો ન રેહેશે ધરમ.

સવાલ પઠાન.

જાફરખાન બોલા તું સુન અરે પરી, તેરી બાત મુજકો લગી ખુશતરી.
તેરા નામ કેસર સુના આજ મેં, કે જાફર વ કેસર એક જાત હેં.
કહે વાહ વાહ નામ કેસર તેરા, બીફરખાન હે ના રોશન મેરા;
કેસર જાફરાને દોઉ એક હૈ, તુમારા હમારા અસલ એક હૈ;
ભલા આજ તુને બતાયા નીશાન, તુમારા હમારા નશમા એક જાન;
મેરે સાથ આજ તુમ રીતભા ચલો, કમરા મકી તુમ ન ઝગડા કરો.
કસમ ખાકે પેંચા હે તબ હાથકુ. ઉશ તરફ અપને સુનો બાતકુ.
કેસર જાફરાની સુલે શેર ઉજાર, ગલે બીચ રખુગા કરકે સિનગાર;
સદા મેર દિલકાતુ દિલદાર યાર; અરે જાફરાની ગુલગાહાર.

જવાબ નાજની.

શમો રાખ મુરખ તારા હાથને; આભડછેટ લાગે છે અમ જાતને.
તાપી પુન મેલું છું હું આજથી; નાહાવા ન આવું બીહીવું લાજથી,
લાગે લાજ મુને એવી વાતમાં, બાલક છું કુંવારી નાગર જાતમાં.

સવાલ પઠાન.

કહા તબ પઠાનને કે સુન કાન ધર; કીસી તોરે દિલમેં નકર તું ફિકર.
નાહાનેકું આવે હે તેરી બલા કે બીચ હૈ તુજકુ નાહાનાં ભલા.
બાગી મોડેલે મેરીને પાસે હરમ, નિલાવે તુજ આબ કરકે ગરમ.
બેહિ ભરકે પાની નિલારે તુજે, સુસેમેં બિઠાકર સુસાવે તુજે.
કે હોજ વાડીહૈ મેરે મોહલમે. દેખો બાગ બાડી સો ખુશ હાલમે.
ભલાં ઘરમાં લોંડી સુનો ચાર હૈ, સદા તેરી ખીજમતમેં હાજર રહે.

જવાબ નાજની.

બળે તારો જુલો ને બળે તારો તારો હરમ, મુકી લાઇ તેનો મુત્રા બે શરમ.
લોંડી હરમ તારો બતા ન પઠાન, મારો કેડો મેલી દે એ બદગુમાન.
નાગર જાતમાં છે એવી શરમ, નદીમાં નાહાવાનો મોટો ધરમ.
નદીમાં નાહાવાને હું આવતી, વિપત પડશે માથે હું ન જાણતી.
કુંવારી છું બાળક વરસ બારની, કબીલામાં છું મોટા ઘરબારની.

સવાલ પઠાન.

કબીલા તેરા મત મુઝે બતા. નાગર જાતસે કયા પશમ તુટતા.
હજારોમે બસ હું મેં એકલા પઠાન, પલક મારને મેં ઉડાદું નિશાન.
કતલ કરકે ઉનકે પીછે મેં મરૂ, મે મરનેકું આયા અભી કયા કરૂં.
યાકીન મુઝે હરગીજ ન છાંડું તુઝે. તેરે સાથ મરના હોસો હોગા મુઝે.

જવાબ નાજની.

હરી નાથ પ્રભુ છે વાંકો પઠાન, કમરમાં કટારી ખભે છે કમાન,
ધરમનાથ મહાદેવ આશાપુરી, વિપત પડશે એવું હું ના જાણી.
અરે ખાન સાંભળ તું મહેરો ઉકર, મેં પુજ્યા છે દેવો ને મોટા પથર.
તેણે લાજ રાખી છે મારી ઘણી. વિપતથી મુકાવે એવા છે ધણી.
એવી વાત જાણુ તું શું આવશે, માથુ તારૂ પલકમાં કપાઇ જશે,
તેને માટે કહું મુજને મુક તું.. એવાં કામ ભુંડાથી ચુક તું.

સવાલ પઠાન.

દિયા તબ પઠાનને સોં યું કર જવાબ, હિંદુકુ મુસલમાન કરના સવાબ.
સીતાબીસે કલમાં નબીકા કહો, ફરામોસ દિલમેં જરા ન રહો.
મુસલમાન જો હોવે તો પાવે સરફ, કુફર, છોડ આવે નબીકે તરફ,
તેરે બાપ સસરેકી મત કર ફિકર, મેરે ઘરકી અંદર તું ચઢુ એસ કર.

જવાબ નાજની.

નાગરની જો હું છું અંબેલી મોહન, મમલમ... ...

[illegible]

ફીદા છે તારાપર એ મારો પરાન, કરૂં ઓજ ખુરબાન મારો જીવજાણ.
કબીલા કુટુંબથી હું નાખી પડી, આપો અમે દિલથી હવે દીલદારી.
એરે ખાન સાંભળ તું મહારી અરજ, પછે આભી તુમ ન કરના ગરજ.
એવી વાતનો તમે કોલ દીયો, તે કુરબાન છે તમપર મારો જીયો.

સવાલ પઠાન.

કહા નબ પઠાનને કે લે કોલ તું, સિલાબીસે કલમાં અભી બોલ તું.
તેરી બાત મુજકુ સભી હે કબુલ, વ નીયત તેરીકુ ન જાઉંગા ભુલ.
કસમ મુઝકુ ઉંસકી જો વાહીદ ખુદા, દુજે ઉનકુ હબ જો નબી મુસ્તફા.
મેં બિનતુજ કીસીસે ન યારી કરૂં, તેરી યાદ દિલમે હમેશાં ધરૂં.
કીયા કોલ હરગીન પીછે ન ફીરૂં, ખુદા અઉર નબીસે હમેશાં ડરૂં.
જીને અરસ કુરશી સાતારે કરે, બનાકર ઉનમે વેસારે જડે.
ઉસીકે મઇ ફરમાનસે ન ફીરૂં, મઇ નામ ખુદાપર કુરબાન હું
વહી બાત સુન નાજની ખુશ હુઇ, મીયાં તારી ઉપર હું જ મુઇ.
તમારી એ ચાદર ઓઢાડો મુને, મંગાવી ડોલી ને બેસાડો મુને,
મુસલમાન મને કરો આજ તુબ, મેલ્યો આજથી મેં મારો ધરમ.
તમામ મુલ્લાને તેડાવો તમે, મુસલમાની શરતું બતાવો મને.
પઠાનને સો યાકુતકું યું કહા, સીતાબીસે આખુનજીકો બુલા.
કહો જાકે આખુનજી સલામ, કોબજા અરજ કરતા એ મેરા તમામ.
વો યાકુત વહાંસે રવાના હુવા, શીતાબીશે આખુનજી પાસ જા.
કહા ઉસકું ખાવીદકા અફ્ઝલ સલામ, બેજાસર ગુજરતા કિયા સબ કલામ.
ચલો વહાંસે જલદી હો મુલ્લાં ગફુર, બી હમારા હેયા કુતબાકે હજુર.
બેજલાકે અદાબ બેઠી અહીં, બયાન સબ સુનાયા હે ઉસ્કુ તહી.
અગર હોઇ જા જતનો ઇસલામ પર, મેં લાઉં ઉસીકો મુસલમાન કર.
મદદ તુમ કરો ઇસકી ઇશીયાનપર, એ ઓરત હે જાતી સો ઇમાન પર.
[illegible] વો ચહાતી હે નિરબત જાફરખાનસે.
[illegible] હે.

કહા તબ નવાબ હે મુલ્લા કે તઇ, કે સાંમીલ મેં બી ઇસ કામમેઇ.
મુસમાન કરના ઇસે હે સબાબ, ઇસી કામ અંદર કરના હિજાબ.
અગર મિલકરે કાફરાકી બોકાલ, સેહેરસે ઉનકું મેં દુંગા નિકાલ.
કરો જા કે આ ખુન સાહેબ ભલા, કહેકામ નેકીમેં મેરી રજા.
સિતાબીસે જાકર કરો કાર ખેર, ન કર તુમે કાર નેકીમે દેર.
એ સુંન બાત આખુન વહાંસે ચલા, જાફરખાંસે લડને લગેલા કલામ.
સુરત શેહેર સવારીમેં ફેલી ખબર, ઉડ ઉસકા ચરથા સુનોઘર બઘર.
પીછે કાફરાં સબ શેહેર કે તમાણ, જાફરખાંસે લડને લગેલા કલામ.
પઠાન ઓર નાગર ઉધરસેં પઠાન, શીપાઇને લશકર લગાઇ નીશાન.
લડાઇકું જાકર મેદાનમેં, ખડે જાકે મેદાનમેં હો સ;ખને.
કવી દેખ મુસલમાનકુ ભાગે કુફાર, કીયા જાકે સરકારમેં યું પુકાર.
કહા જા ઉનને સો દરબારકુ, હમારી અરજ સુન એ સરકાર તું.
સુરત શેહેરમેં થયો છે જુલમ, મુસમાન યહાના કરે છે હુકમ.
મુસલમાન એવા અકા થયા બધી જાત હીંદુ નમાલા થયા.
હમારે રહ્યાનો ન વહાં છે ધરમ, કહ્યામાં ન આવેરે દીનનો ગરમ.
તબી ઉનકુ એસા કહાહે નવાબ, કે કયા જુલમ હે તુમપે કહેદો સીતાબ.
હમરે શેહેક જુલમ નહીં જરા, તુમારે ઉપર કયા હુવા માંજરા.
રજાસે અપસકે જા લાવે યકીન મના જો કરે તો વો હોવે લઇન.
સબ દિનાસે દિન હે મોહોમદકા સચા, ઇસીમે આયા યકીન વો બચા.
મના કયું કરે જો મુસલમાન હે, અગર ઉસકા સાબીત જો ઇમાન હે.
તુમારી વો લડકીકુ પુછો તમે, જુલમ ઉસકે ઉપર કિયા હે કીને.
વહાંસી બી આઉ વે કરમા બહાઉ, બેઠો જાકર ઘરસેં વોહો રૂપાયા.
બી મુલ્લાં ગફુરને નિકાહ તબ પઢી, મતા લેવે સબી ખાનકી હાંસીલ હુ.
સીરો પાંજરીકાબી ઘોડા મગા. બહોત માલો જર ઉસકુ દીગર દીયા,
સવાર કરકે ઘોડેપે રૂખસત કિયા, સુલાબત ખુશીસે ...
શેહેરકુ કિયા મીજબાની ...

અકર હે મુસલમાન સબપર ઉતમ, યે હામીદ કિસાંકુ લુકર દેખતમ.
કીસ્સા નાગરીકા સુનાયા અમલ, કિયા ઉરદુ ઉપરસે મેને નકલ.
બનાયાહું મઇ કિસ્સા બડા શોખસે, લતાફત નજાકતકે પુર ઝોકસે.
લિખ્યા ઇરકુ મેને સોસો અંજારમે, રાહીને મુબારક શો રમજાનમેં.
જો તારીય રમજાનકી થી બીસમી, વો થા નેક સાવત સુનો એક દીન.
એ હામીદ બસ તું તો બકવા ન કર, પુરા કર તું કિસ્સા અભી જુદતર.
ન કર ફિરકે આગે જરા તું કલામ; નબીપર તુમ ભેજો દરૂદો સલામ.
વે હથિદકી કછમે સુનો જાદ પુન, ઉસકી સો અંજાર મેં બસકે ધુન.

કિસ્સો નાજની પઠાનનો તમામ પુરો.

ગજલ મુનીસની,

બાહાદ અ.ઈ બારદે બાદયે ગુલ ગુલસે પદીમાન, રહે લાંબુ સરસાકી તેરા આઝાદમેં ખાન, ઉસી રખકે પરીપર જાન. ૧ દેતાહું મૈ દિલવાન, અદા જિસ્કી હે બાકી તીરેસ્કી આતશન ચાલ મસ્તાન બતે કયુકર હમારા ઉસ પરીપે કરશી વાશન વો બેપરવા સેદોદાઇ બો સંગી દિલગં દિવાન ૩ હમે આના મિલે કયું કર તેરી બાલ. ફીલમે જાનના મેરી સુરતી ફકીરાત તેરા દરબાર બાર શાહાના ગુજબ યારબ ગલસ્તગે હુવાહે કોસ શરાબીકા કે શાબે ઝુમતી હે ના લયે બુલ. બુલ હે મસ્તાન, બતા એશમાં એ બજગ હુસેન વોહે કઇરી દિલસોઝી.
તુજે પરવાઝનદીં ઓર જાનદે જલ જલકે પરવાના ૫
સીઆલે હસ્ત બોલે દેખ કર મજનુકાં, મયતકો યે વાસી મગર યા
બાસહો સુકાઆ બાદુ વૈરાના ૬
અલો બસ ચલકે લાયે રાત કમ હેરાન ચુકી ભુલકે ફટાદો આઇના
જાનુસે રખદો હાથુશે માન. ૭

• આજિ તમારે એશકકુ. સોહારા હઇ સહેરઇ કોઇ સુનતા

એ ક્યા બાયે સહ્બ્બ મુઝબ ઉલજ પડતાં હઇ બાલુસે
સદ ચાક ચારેગા સુવે જાનકા હુઇસાના.
સે દુનીયાં જો હઇ યાદ રોજે હે ગનીમત હેગની મત હરકાંઇ રૂ.
મમેન શાદી હઇ, ન સીસારે પઇમાંન ૧૦
બાતઉં હાલ ક્યા તુમસે મેં અપને દિનો ઇમાનકા ફકીરે મસ્ત
હું મુને હમેરા મહજમ હઇરી દાન. ૧૧

કીસ્સો નાજની પઠાનનો તથા ગજલ મુનીસની સંપુર્ણું.

ગજલ પરચુરન.

બાદ હમદે ખુદા વહાનો તે રસુલ, એક કાહાની સુનો એહ તુમ માકુલ;
કે કીશી વકતમેં કરી હરદમ, હમ સફર ચાર શખ્સથે બહામ.
એક દરજી થા એક થા નજાર, એક જાહેદથા ઔર એક સુનાર.
સબ સફરમે અજીબતે પાકર, વારદ એક શેહેરમેં હું એક જાકર,
થાજો ચોરિકા વહાં ગોહોત ખતરા, કોઇ દમ બરમ સબકા શીતાથાજા
ના રાજાનીયે બસકે વોહ બાહાન, તો ઉનુને કહા એ ખાકે કસમ.
શામશે લેકે આજ તાબ સહર, જાગે સબકા એક એક પેહેર;
તાકે જાના રહેન કુછ આસબાબ, મુસ્ત અહદો ગએ વોહ કેહકે શીતા.

સમાપ્ત.